

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XV. De ratione dignoscendi hominum ingenia, Terentii locus aliorum
collatione illustratus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

Imparibus numerosa modis canit arte regentis.
 Tota, inquit, similitudo est de Tritone, quomodo ille personet
 in mari: propter hos versus, qui præcedunt,
 Nam veluti resonante diu Tritone canoro
 Pellit opes collectus aqua, victusque movere
 Spiritus & longas emugit buccina voces,
 Carmineque irriguo &c.

Hæc, inquam, omnia ad eandem pertinere παραβολήν, ac similitudine a Tritone desumptam censet. Quorsum igitur ibi theatri mentio & cortinæ? quidve sibi impares modi illi volunt? quanquam non placet mihi Turnebi interpretatio, ad ἤχηρα scenica hos versus referentis, malim cum Scaligero ad organa hydraulica transferre, quorum fuit in theatris usus. quod sane postulant verba hæc,

Imparibus numerosa modis canit arte regentis.
 Fortassis & Triton eodem loco nihil aliud nisi hydraulicum organum. Sed de his hæctenus.

 C A P U T X V.

De ratione dignoscendi hominum ingenia, Terentii locus aliorum collatione illustratus.

Ingenium & natura cujusque hominis ex iis certissime perspici potest, quæ in secreto & inobservatus facit, ut si quis alicui domi de improvviso superveniat. Hunc igitur modum conjecturæ de hominum moribus capiendæ, scite Comicus in *Heaut.* act. 2. Scen. 3. his versibus tradit:

*Hinc sciri potuit, haud usquam alibi Clinia,
 Quo studio vitam, suam te absente exegerit,
 Ubi de improvviso est interventum mulieri.
 Nam ea res dedit existimandi copiam*

Quo-

Quotidiana vitæ consuetudinem,

Quæ cujusque ingenium ut sit, declarat maxime.

Textentem telam studiose ipsam offendimus.

Huic porro similem plane rationem venandi mores hominum videre est apud *Livium* libro 1. ubi de Tarquinii in Lucretiam facinore, & valde fallor nisi ad eum locum respexit, quem constat aliorum exemplo multa ex proprio ingenio *historia suæ* ad voluptatem legentium, & eruditionis atque eloquentiæ ostentationem præter rerum gestarum fidem inferuisse. Incidit de uxoribus mentio: suam quisque laudare miris modis: inde certamine accenso, *Collatinus* negat verbis opus esse, paucis id quidem horis posse sciri, quantum ceteris præstet *Lucretia sua*. Quin si vigor juvenæ inest, conscendimus equos, invisimusque præsentis nostrarum ingenia: id cuique spectatissimum sit, quod inopinato viri adventu occurrerit oculis. Et apud eundem lib. 37. *Africanus* cum fratre agens de explorando *Philippi Macedonum Regis* animo: itaque, inquit, prius *Regis* animum explorari placet: opportune explorabitur, si nihil ex præparato agentem opprimet, qui mittetur. Sic quoque dignosci vere fortem virum, ab eo qui videtur, notat *Philosophus* in tertio *Moral. ad Nicom.* cap. xi. Διὸ καὶ ἀνδρειότερου δοκεῖ εἶναι, τὸ ἐν τοῖς ἀίφνιδίοις φόβοις ἀφόβον καὶ ἀτάραχον εἶναι, ἢ ἐν τοῖς προδήλοις. ἀπὸ ἕξεως γὰρ μᾶλλον, ἢ καὶ ὅτι ἦτιον ἐκ παρασκευῆς. τὰ προφανῆ μὲν γὰρ. καὶ ἐκ λογισμοῦ καὶ λόγου τις προέλοιτο· τὰ δὲ ἐξ αἰφνης κατὰ τὴν ἕξιν. i. Ideo etiam fortioris videtur, in impreviſis terroribus manere intrepidum atque imperturbatum, quam in apertis. Ex habitu enim id magis provenit, minusque ex præparatione. Nam quæ providentur, facile aliquis ex consideratione & consilio eligit: quæ repente accidunt, non nisi ex habitu. Sed & *Lucretius* in tertio, adversus quosdam qui se se jactant minime iis moveri, quæ de inferis post mortem traduntur, & se scire nullum mortuo superesse neque bonum neque malum (quam ipse opinionem ut *Epicureus* de-

defendit) proinde nihil sibi esse opus Epicuri philosophia
ad eos metus depellendos ; contra hos , inquam, arguit ex
his quæ ipsi faciunt in adversis rebus & gravibus ærumnis.
nam nihilo secius vitam quocumque modo retinere vo-
lunt , & quidvis perpeti malunt , quam mori ,

Omnibus ærumnis affecti denique vivunt :

Et quocumque tamen miseri venere , parentant ,

Et nigras mactant pecudes , quas manibus divi

Inferias mittunt : multoque in rebus acerbis

Acrius advertunt animos ad religionem.

Quo magis in dubiis homines spectare periculis

Convenit , adversisque in rebus noscere qui sint.

Nam vera voces tum demum pectore ab ipso

Eliciuntur & eripitur persona , manet res.

CAPUT XVI.

*Observatio quadam Aristotelis, usurpata Galeno sup-
presso auctoris nomine.*

Alenus in libello , quem προτρεπτικὸν πρὸς τοὺς
τέχνας inscripsit, eos increpans, qui forma
& viribus corporis gloriantur, animi autem
bona negligunt, Homerum semel tantum
Nirei qui inter Græcos forma excelluit, men-
tionem fecisse notat : Καὶ γὰρ ὁ Νιρεὺς κάλλιστος μὲν ἀνὴρ
ὑπὸ Ἰλίου ἦλθεν , ἀλλ' ἀλαπαθὴς ἦν. καὶ διὰ τῆς ἀπαξ ἀν-
τὶ μόνον ἐμνημόνευσεν Ὀμηρὸς ἐν νέων Καταλόγῳ. i. Etenim
Nireus vir quidem pulcherrimus ad Ilium venit, verum ignavus
erat, atque idcirco semel tantum Homerus ejus mentionem fe-
cit. Atqui Aristoteles multis ante seculis, quam Galenus na-
tus esset, hoc animadverterat : ut videre est in tertio libro

Rhetor.